

KOIVISTON viesti

Nro 1 Tammikuu 2018

Koivistolaisten kotiseutulehti vuodesta 1944 lähtien

Tiijät sie?

”A työ älkää lähtekö mihikää!

*Vaikk' mikä tulis, ni kottii jääkää!
Ovensuussta vielä lähteissään
mies vaimoan vannotta, kiirehtäin
juoksujalkaa pattereille Saarenpään.*

Noinikkähä mie kirjoitin runossai Ensimmäise evakkotaipaalee alust viime vuostuhanne viimese vuuve marraskuu puolvälis. Myöhä asuttii Koivusaarel sev verra lähel, vaa muutama kilometri pääs Saarepää pattereist, et isä saatto kävässä pun-tiksel äitii katsomas ja meijät lapset laskemas ja viiippy nii pitkä, et ehti aamul palata ajois kasarmil, enneko kuulu huuto ”herätys!”

No nythä tuon tietää tok pien lapskii, et ei siin mikkää auttant, lähettävähä se ol, ko saaret tyhjen-nettii asukkahist, enneko vihollis-konneet pörräsiit nii saarii ko koko Koivisto pitäjä ja pia koko Kannak-se yläpuolel. Vähitelle tyhjen Kan-nas siviiliväestöst - ei ol montakaa, kuka jäi mieluummi jäänt koti-seuvullee, jotkut poliittisist syst. Ei höist sej jälkee oo kukkaa juur kuult mittää.

Myö käytti kääntymäs kolme vuuve aikaa Hämmes, enstää Ori-veel, Längelmäes, Iitis ja sit löyvet-tii kortteer Elimäelt, mis asuttiiki pitempääki. Mut sitko suomalaisii sotilahlhii asseet alkoit menestym-mää lyhye rauhajakso jälkee, ni sit koittiki päivä, ko päästii pallamma takasii Hyttölää. Mei äiti ol näet kirjottant johokii, esikuntaa vissiin-ki ja saant isäl lommaa nii paljo, et hää pääs Leevi-veljei kans korjaam-ma taik rakentammaa uuvvellee entise kotitalo asuttavvaa kuntoo. Nii myö sit mäntii kaik yhes Korja asemal, mist noustii Viipuri jun-naa. Asemal viel junalähettäjä kysel Hanski-veljeltä, et onks pjat kakso-sii, ko nii ovat sama näkösi. Hanski hänel selvitti asja ärrää sorauttae et: Ollaaha myö muute kaksosii, mut eRli vuuves syntyneit!

Mut mitäs täs jaarittelemmaa! Käyvvää suoraa asjaa. Ko nyt mie utelisi teilt, et kukas osajaa sannoo, et millo tarkkaa ottaa suomalaiset joukot saivat vallattuu Saarepää lin-notukse takasii? Akus sie satut tän tietämää, ni pistähä tietois Viesti Toimitukseen, ni sit nähkää, ollaaks myö sui kanssais yhtä mieltä täst asjast. Paaha tietoo myöskii siint, et mist sie oot tietois onkint. Lisäks ko laitait viel mukkaa oma nimmeis, ni sil viisii tiijjetää, et kenel myö lä-pytettä kiitosta ja kuniaa, niiko Patala-äitil ol tapaan sannoo.

Martti Piela

Koiviston kauppalan perustaminen

Hannu Veijalainen

Koivistolla oltiin Kirkonkylän ja Kotterlahden vilkkaan sata-maliikenteen ja kasvaneen asu-tuksen vuoksi 1900-luvun alussa tilanteessa, jossa taloudellisia ja sosiaalisia kysymyksiä ei voitu tyydyttävästi hoitaa voimassa olevan kuntamuodon puitteissa.

Asiaa pohdittiin monella taholla. Ensimmäinen askel tilanteen parantamiseksi tapahtui, kun vuonna 1916 kruununnimismies A. J. Rintala esitti Viipurin läänin kuvernöörille, että Koiviston kirkonkylästä ja Kotterlahdesta muodostetaan ”taajaväkinen yhteiskunta”. Kuvernöörin virastossa asiaa käsiteltiin ja kuvernööri lähetti esityksensä kuntaan pohdittavaksi. Kuntakokouksessa 22.5.1916 luettiin kuvernöörin antama välipäätös ja Rintalan kirjelmä. Asiaan suhtauduttiin myönteisesti. Esitetty kuntamuoto oli kuitenkin kuntalaisille melko tuntematon.

Monipuolisen keskustelun jälkeen valittiin kolmihenkinen komitea, G. Roti (pj), K. A. Ahto ja G. Ratia, asiaa selvittämään. Heidät oikeutettiin matkustamaan paikkakunnalle, jossa jo on ”taajaväkinen yhteiskunta” ja heidän tuli laatia seikkaperäinen selonteko kuntamuodosta, sen eduista ja kustannuksista. Lopuksi päätettiin, että ”kun komitea on jättänyt selostuksensa kuntakokouksen puheenjohtajalle, otetaan asia uudestaan keskusteltavaksi kuntakokouksessa ja lopullinen lausunto ja selonteko annetaan kuvernöörinvirastolle”.

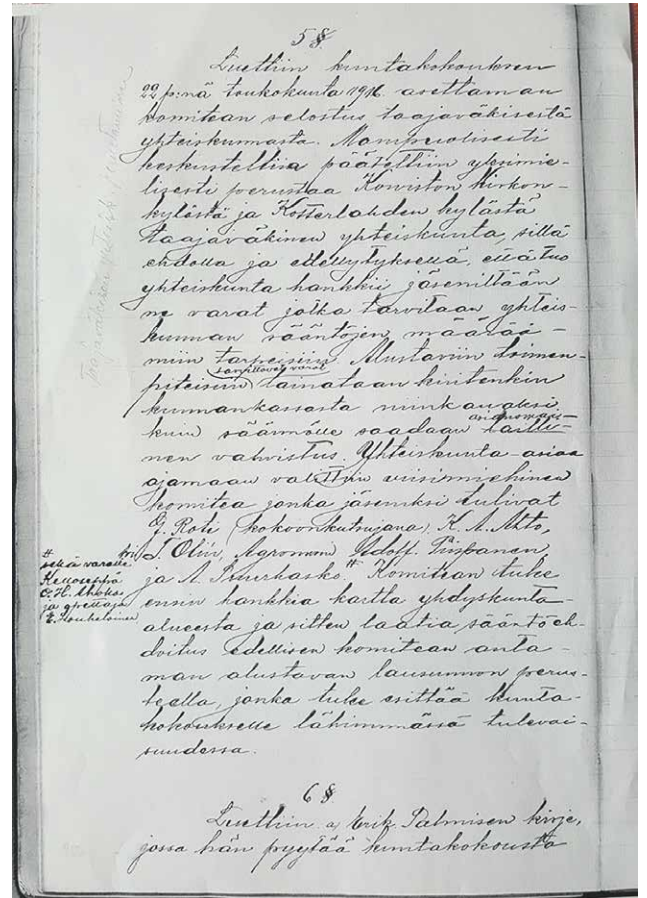
Komitean laatima selvitys valmistui nopeasti ja asiaa käsiteltiin kuntakokouksessa 7.8, ja kuten oheisesta pöytäkirjasta ilmenee, ”...Monipuolisesti keskusteltua päätettiin yksimielisesti perustaa Koiviston kirkonkylästä ja Kotterlahden kylästä taajaväkinen yhteiskunta”. Kuntakokous oli tarkka rahasta, joten tapahtumalle asetettiin kuitenkin ehto; ”että tuo yhteiskunta hankkii jäseniltään ne varat jotka tarvitaan yhteiskunnan sääntöjen määräämiin tarpeisiin”. Alustaviin toimenpiteisiin tarvittavat varat luvattiin kuitenkin lainata kunnan kassasta kunnes säännöille saadaan vahvistus.

Myönteisen päätöksen jälkeen asiaa ajamaan valittiin 5-miehininen komitea tehtävänä ”lähimmässä tulevaisuudessa”

hankkia kartta kyseisestä alueesta ja laatia sääntöehdotus edellisen komitean laatiman alustavan lausunnon perusteella. Uuteen komiteaan valittiin G. Roti, K. A. Ahto, T. Olin, Adolf Piispanen ja A. Suurhasko. Varajäseniksi valittiin H. Ahokas ja E. Louhelainen. Komitean tekemää selvitystä käsiteltiin kuntakokouksessa 29.1.1917. Tällöin päätettiin, että sääntöehdotus pidetään yleisön nähtävänä kunnantuvalla 2 viikon ajan, ja että syksyllä valitun valtuuston tulee tarkastaa säännöt ja antaa niistä lausunto, jonka jälkeen kuntakokous hyväksyy ne seuraavassa varsinaisessa kokouksessaan huhtikuussa. Valtuusto käsittelee sääntöehdotusta ensimmäisessä kokouksessaan 27.3.1917 jättäen kuitenkin asian pöydälle seuraavaan kokoukseen asti. Varsinainen kuntakokous kokoontui huhtikuussa päättämään säännöistä. Keskustelun päätteeksi, vaikka valtuusto oli jättänyt asian pöydälle, säännöt hyväksyttiin ja niistä otettiin 500 kappaleen painos.

Tähän asti nopeasti edennyt asian käsittely hidastui. Seuraavan kerran valtuusto palasi kysymykseen vasta 4 vuoden kuluttua 3.5.1921. Ilmeisesti väli vuosina valtuuston ajan vei työttömyyden torjunta ja kunnan vaikean taloustilanteen hoitaminen. Lainoja tarvittiin menojen kattamiseen ja pöytäkirjojen mukaan jopa vuosittain jouduttiin sopimaan pankkien kanssa lainojen uusimisesta. Kunnan taloustilannetta kuvaa, että vuonna 1919 kapteeni Matti Mannoselta otettiin 50.000 mk laina kolmen kuukauden ajaksi. Pöytäkirjan mukaan ”Kysymys taajaväkinen yhdyskunnan tai kauppalan muodostamisesta Koivistolle jätettiin tarkempaa pohdintaa varten vielä toistaiseksi kunnes paikkakuntalaisten puolesta tehdään perusteltuja ehdotuksia hankkeen toteuttamista varten.” Valtuusto ei näin ollen ottanut härkää sarvista vaan siirsi asian paikkakuntalaisille.

Perustamispöytäkirjassa 1916 mainittu ”taajaväkinen yhteiskunta” oli nyt muuttunut ”taajaväkiseksi yhdyskunnaksi” ja kauppalaksi ja kauppalaksi mainitaan ensimmäisen kerran. Asia muhi taas yli 3 vuotta, mutta sitten tapahtui ja nopeasti. Yli 40 Kirkonkylän ja Kotterlahden

Yli 40 Kirkonkylän ja Kotterlahden asukasta kokoontui 23.10.1924 Koiviston nuorisoseuran talolle kauppala perustamaan.

asukasta kokoontui 23.10.1924 Koiviston nuorisoseuran talolle kauppala perustamaan. Kokouksen avasi merikapteeni F. Hollming ja puhetta johti Erland Kurki. Todettiin kauppalan perustamisen välttämättömyys ja katsottiin, että siihen tulisi liittää Kirkonkylä ja Kotterlah-ti. Lisäksi päätettiin anoa Susi-saaren ja Petäjäsaaren liittämistä tulevaan kauppalan.

Asiaa ajamaan valittiin toimikunta, johon tulivat johtaja E. Kurki, merikapteenit M. Mannonen ja F. Hollming, agronomi A. Piispanen ja asioitsija Kaapriel Roti. Toimikunta ei vitkastellut ja kauppalan perustava kokous pidettiin 24.3. Kokouksessa päätettiin yksimielisesti anoa valtioneuvostolta Koiviston kauppalan

perustamista. Kauppalatoimikunta toimitti valtuustolle kirjelmän, jossa ”anotaan kunnan lausuntoa sen johdosta, että Kotterlahden kylä kokonaan sekä varsinainen Kirkonkylä eli Tervahartelan kylästä n:ot 1, 2, 4, 6, 7 ja 8 ynnä Sudensaari ja Petäjäsaari on päätetty hakea kauppalaksi”.

Valtuusto kokouksessaan 15.12. puolsikin hanketta ehdolla, ”ettei kauppalan perustamisesta aiheudu muulle kunnalle kustannuksia”. Myös Koiviston kunnan manttaalinomistajat hyväksyivät joulukuun 27. päivänä pitämässään kokouksessa esitetyt suunnitelmat. Vuoden 1924 kuluessa saatiin valmiiksi myös ehdotukset kauppalan perussäännöksi ja kauppalanhallituksen ohjesäännöksi. Näin kahdeksan vuotinen punnerrus sai

lopullisen sinetin ja asia siirtyi päätettäväksi valtakunnan tasolle. Valtioneuvosto käsittelee asiaa ja antoikin 30.11.1925 asetuksen Koiviston kauppalan erottamiseksi vuoden 1927 alusta lukien erilliseksi kunnaksi, ja näin kruununnimismies A. J. Rintalan vuonna 1916 tekemä esitys ”taajaväkisestä yhteiskunnasta” toteutui.

Tietolähteet:
Kuntakokousten ja valtuustojen pöytäkirjat
K. W. Hoppu-Erkki Kansanaho:
Koivisto

Riikka Salokannel
Päätoimittaja

Lehti on ilmestynyt 867 kertaa

Koiviston Viesti, koivistolaisten oma, monistettu ja vaatimaton tiedotuslehti julkaistiin ensimmäistä kertaa lokakuussa 1944. Tuskin silloin edes kirkkoherra ja lehden päätoimittaja Koivuneva osasi aavistaa, että vielä yli 70-vuoden jälkeenkin lehti uskollisesti kertoisi Koiviston, seurakunnan, kunnan ja kauppalan asioista. Se on toteuttanut tehtävänsä koivistolaisten yhdistävänä siteenä vaalien yhteisiä rakkaita muistoja. Edelleen saamamme palautteen mukaan se ”virkistää mieliämme ja jakaa tarpeellisia tietoja”.

Kerran kuussa ilmestyvä pieni aviisimme on yhteinen maisemamme. Lehteä ovat toimittaneet useat päätoimittajat. Juttuja ovat kirjoittaneet niin seurojen sihteeri, kotiseutuaktivisti, paikallisseurojen väki, ammattitoimittajat kuin yksittäiset koivistolaisetkin. Lehden formaatti on pysynyt aika lailla samanlaisena.

Pysyvyyttä kuvastaa sekin, että tämänkin 867 kertaa ilmestyneen Viestin alkusivuilla on hartauskirjoitus. Kristillisestä arvopohjasta nouseva teksti, jota kirkkoherra Koivunevan jälkeen ovat kirjoittaneet niin useat kirkonmiehet kuin kristillisen arvomaailman omaavat uskon sisaret. Hartauskirjoituksissa on jaettu useimmiten raamatun pohjalta evästyksiä koivistolaisten arkeen ja juhlaan.

Viimevuosien, vuosikymmen aikana Valma Luukka on ollut keskeinen kirjoittajamme. En tiedä kuinka monta hartauskirjoitusta Valma Luukka ehtikään lehteen kirjoittaa. Tuossa vieressä on hänen kirjoituksistaan tällä erää viimeinen. Tämä vuodenvaihe on tältä osin yhden aikakauden päätös. En vielä tiedä kuka korvaa Valma Luukan, tuskin kukaan ainakaan samalla lailla. Taidamme kaivaa arkistoista joitakin vanhoja tekstejä, kunnes uusi Valma meille ilmaantuu. Tahdonkin kiittää meidän kaikkien puolesta Valmaa niistä lukuisista uskoa, toivoa ja rakkautta valavista sanoista, joita hän on vuosien aikana kaikille Koiviston Viestin lukijoille jaksanut jakaa. Hän todentotta kulki Mauno Koivunevan jalanjäljissä. Kiitos Valma Luukka ja hyvää jatkoa!

Hartaast'

Koiviston Viestille 31.12.2017 - 1.1.2018

Uudeksi aluksi!

Meille annettiin talvi- ja jatkosodan päättyessä mahdollisuus nousta tuhka. Raskaitten menetysten ja henkisten traumojen kanssa lähdimme aloittamaan uutta alkua. Monilla karjalaisperheillä ei ollut muuta kuin toivo ja toinen toisensa. Useilla vanhemmillamme oli aivan pieniä lapsia, joista jotkut lähetettiin vieraaseen maahan, vieraitten ihmisten ja vieraan kielen sekaan. Onnekseni isä ei antanut pienintään pois. Kolme veljeä, joista yksi invalidisoitui, olivat sodassa, mutta kuitenkin palasivat kotiin, vaikkakin merille.

Mikä lienee kenenkin koivistolaisen elämänsä sodasta eteenpäin tähän päivään ollut, uusi vuosi aina antaa uuden alun ja uuden mahdollisuuden. ”Eilinen on mennyt, huomisen emme tiedä; tänään auttaa Herra”. Suuri osa Koivistolla syntyneistä on jo muuttanut uuteen isänmaahan, taivaaseen. Sinne kohta itsekin pääsen.

Monet meistä ovat kiinni mennessä, osa unelmoi paremmasta tulevaisuudesta, osa elää kuin ”viimeistä päivää”. Jokainen on kuitenkin rakentanut oman historiansa päälle. Elämän edellytykset ja lahjat ovat jokaisella erilaiset. Joillakin on kiitollinen mieli kaikesta tapahtuneesta, jotkut ovat vain tyytyväisiä ja hyväksyvät itsensä ja toiset ihmiset sellaisenaan. Meitä on sekä rakentajia, persoonia, että valittajia ja toisten elämän sekoittajia.

”Jumalan armo on joka päivä uusi ja suuri on hänen uskollisuutensa.” Isäni tapasi sanoa uuden vuoden saunan jälkeen: ”Ihminen on onnellinen, kun ruumis on puhtaalla vedellä pesty ja sielu vihmottu puhtaaksi Jeesuksen verellä” (lainasi ajatusta Hebr. 10:22). Meillä oli tapana pyytää toisiltamme anteeksi vanhan vuoden erehdykset ja virheet, ja tavallaan sitten alkaa uuden vuoden yrittäminen ”puhtaalta pöydältä”. Ihan hyvä elämän tapa. Apostolikin neuvoo siihen; ”Pankaamme pois kaikki, mikä meitä painaa, ja synti, joka niin helposti meidät kietoo, ja juoskaamme kestävinä edessämme olevassa kilvoituksessa, silmät luotuina uskon alkajaan, ja päättäjään, Jeesukseen...” (Hebr. 12.1b-2a). Helpompi on todellakin juosta ilman painavia taakkoja, vaikkapa raskaita muistoja menneisyydestä.

”Jumalan rauha, joka on kaikkea ymmärrystä ylempänä, on varjeleva teidän sydämenne ja ajatuksenne Kristuksessa Jeesuksessa.” (Fil. 4: 7) Pyrimme tulevana vuonnakin rakentamaan rauhaa ja kaikessa tavoitteluun hyvää ja kunnioitettavaa elämää.

Kun nyt kirjoitan Koiviston Viestiin viimeistä kertaa, haluan toivottaa kaikille lukijoille siunausta uudelle vuodelle; ja hänelle, joka jatkaa tätä työtäni, viisautta ja koivistolaisten työn kunnioittamista kirjoittamisissaan. Itse olen pyrkinyt kulkemaan lehden perustajan Mauno Koivunevan jalanjäljissä.

Äitini lauloi viimeisinä vuosinaan usein säettä: ”Jo silmihini siintää isänmaa ihana ja korvihini kaikuu kanteleitten pauhina”. Aion tästä lähteä: ”teit isäin astumaan”, ja keskittyä viimeisenä vuosikymmenenä rakkaan Raamattuni kertaamiseen!

Kiittäen lukijoitani ja siunaten kaikkia Valma Luukka.

Rakkaamme

Pirkko Liisa
VIRKKI

s. Rusi

s. 25.1.1932 Vatnuori, Kōri
k. 18.12.2017 Järvenpää

*Helähti tiuku, värähti tähti,
jotain kallista luotamme lähti.
Tummuiko taivas, murbetta yössä?
Ei, pikkuenkelit Luojan työssä.
Sielun kaipaavan kantoivat toisen luo.
Kaksi tähteä meille nyt tuiketaan tuo.*

Rakkauksella ja kiitollisuudella muistaen
Markku ja Anneli, Minna, Teemu ja Niko perh.
Päivi, Ville, Emmi ja Vesa
Heli, Jari ja Joppe

Siunaus toimitettu läheisten läsnä ollessa Järvenpäässä,
20.1.2018. Lämmin kiitos osanotosta.

KOIVISTON viesti

Toimitus ei vastaa sille lähetetystä materiaalista. Lehden vastuu ilmoituksista rajoittuu ilmoitushintaan. Kirjoittajat vastaavat tekstien sisällön oikeellisuudesta ja toimittamiensa kuvien käyttöoikeuksista. Toimitus voi tarvittaessa lyhentää tai muokata sille toimitettua aineistoa. Liikeilmoitukset 50 snt/ppm. Kuolinilmoitukset 34 snt/ppm.

ISSBN 0780-1289

KUSTANTAJA:

Suomen Koivisto-Seura r.y.

Jäsenlehti. Ilmestyy kerran kuukaudessa, kuun 20. päivänä.

Lehteen tarkoitetun

ilmoitusmateriaalin tulee olla

toimituksessa viimeistään lehden

ilmestymistä edeltävän kuun lopussa.

Aineisto mieluiten digitaalisena:

studio@salokanneltoivonen.fi

Muussa tapauksessa paperikopiot, muistitikku tai CD-levy sekä valokuvat toimitetaan osoitteeseen:

Koiviston Viesti,
Riihelänkatu 28, 15810 Lahti

Aineisto palautetaan vain jos mukana on postimerkillä varustettu palautuskuori osoitteeseen.

Koiviston Viesti toimitus, 0400 780 398

Tilaukset, osoite- ym. muutokset

aina kirjallisena tai

sähköisesti Koivisto-Seura

r.y:n varapuheenjohtajalle tai

edellämainittuihin osoitteisiin.

Tilauksia ei tarvitse uusia.

Seuran jäsenmaksu 34 e, sisältää

vuoden jäsenlehdet. Seuran kautta

voi myös maksaa Karjalan Liiton

jäsenmaksun 15 e.

Jäsenlehdien postituksesta Pohjois-

maihin veloitetaan +3 e/vuosi ja

muualle Eurooppaan +8 e/vuosi.

Pankkiyhteys:

Nordea FI46 1091 3000 3058 80

Päätoimittaja

Riikka Salokannel, 044 2312 422

koiviston.viesti@gmail.com

Kuvatoimitus ja taitto

Rami Toivonen, 0400 780 398

Muistoja Martti - veljestä

Martti syntyi Koiviston Kiiskilässä Julius ja Elsa Karvasen ensimmäisenä lapsena tulevaan 9-lapsiseen sisarusparveen. Sukunimi Karvanen muutettiin myöhemmin Karvoseksi, osin koulussa tapahtuneen pilkkaamisen seurauksena. Hän syntyi 17.9.1929 ja kuoli 15.11.2017.

Lapsuusaika kului ihanailla hiekkarannoilla uiden, onkien ja soudellen joka oli opittu isän mukana kun hän laski tai nosti kalaverkkoja. Talvella luisteltiin isän tekemillä sahanteräluistimilla.

Kielon ja marjanmyyntimatkat Viipuriin ja Uuraaseen olivat mieluisia. Martilla oli Viipurin torilla paikka n:ro 10, jossa hän myyntiä suoritti. Meitä oli toisen sodan aikana äidin lisäksi neljä marjanpoimijaa, joten marjoja kertyi myyntiin paljon, vaikka silloin poiminta tapahtui käsin. Martti poimi erittäin puhtaita marjoja.

Talvisodan evakkomatkana suuntautui ensin enon luokse Ylämaalle. Sieltä Längelmäelle, Iitin Tillolaan ja Sääksjärvelle, josta Kuusistoon Turun lähelle.. Suomen vallatessa toisessa sodassa Karjalan takaisin muuttimme Kiiskilään.

Asuimme ensin naapurissa, joka talo oli jäänyt ehjäksi. Meidän talo oli revitty ulkokuorauksen, sekä sisäkaton laudoituksen osalta. Isä neuvoi Marttia otta-

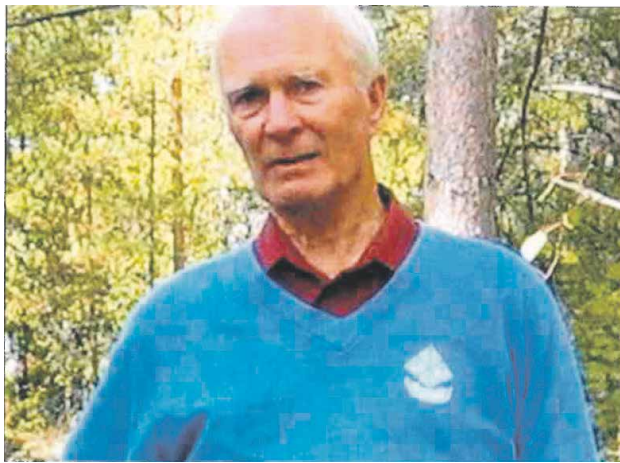
maan lautoja aitan seinästä ja korjaamaan revityt osat. Tämä olikin Martin ensimmäinen kontakti rakentajaksi, joka hänelle muodostui elämäntehtäväksi.

Suomen joutuessa perääntymään vihollisen painostuksesta oli lähdeittä jälleen evakkoon. Naapurin isäntä otti meidän lapsia kärryilleen, mutta Martti joutui kävelemään yli 50 km. ohi Viipurin, joka piti kiertää pommitusten pelossa. Reino ja minä olimme eri enojemme luona, josta matka jatkui heidän mukanaan mutkien kautta.

Kiskon Kaukurin kylään, johon muu perhe Martti mukana, oli sijoitettu. Sieltä matkasimme jälleen Kuusistoon, joka oli sijoituskuntamme. Martin puuseppä-kirvesmiesura sai jatkoa hänen ollessaan opissa Paimanderin puusepänerverstaassa.

Porvooseen, joka oli lopullinen sijoituskuntamme, muuttimme keväällä 1948. Asuimme ensin Tetrin talossa ampumaradalla, kunnes oma talo valmistui syksyllä. Saimme isän kanssa touhutessa rakennusoppia. Teimme Martin kanssa isän veistämistä hirsistä saunan, joka on edelleen paikallaan.

Martti meni jälleen puusepänerverstaaseen töihin Porvoon jokirantaan. Hän oli myöskin jonkin aikaa Werner Söderströmin kirjapainossa rotaatio paino-

Martin motto:

"Eiline män jo - huomine vast tulloo - tää päivä on nyt."

koneella apulaisena. Hän rakensi isän maalle kanalan, johon toiseen päätyyn asunon. Hän myi munia paikakunnan kauppoihin.

Mentyään naimisiin hän muutti Kaarinaan, Turun naapuriin, jossa teki kirvesmiehen töitä. Osti sieltä omakotitalon, jonka myi muutaman vuoden kuluttua ja muutti takaisin Porvooseen.

Siellä hän perusti faneriliikkeen, jossa myi valmiiksi sahattuja faneri ym. levyjä. Siirtyi pikku hiljaa omakotitalojen ja muittenkin rakennusten valmistajaksi. Ensin toisen yrittäjän kanssa, myöhemmin yksin yrittäjäksi.

Ostettuaan Iitin Kirkkojärven rannalta tontin ja rakennettuaan sinne talon, teki mieli lähemmäksi lomapaikkaa. Niinpä hän 70-vuotispäivillään ilmoitti rakentavansa vielä yhden talon Kausalaan, joista on lyhyempi matka mökille.

Tämä toteutui ja 15-vuotta kului Kausalassa, jonka jälkeen taival päättyi Porvooseen, nyt lopullisesti. Martilla oli kova kaipuu Kiiskilän hiekkarannoille. Menimme kerran jo salaa kiiskilään, vaikka se oli kiellettyä aluetta Härkälän patterin läheisyyden takia. Hän teki useita matkoja kotikylään.

Martti oli luonteeltaan rehellinen, luotettava, eteenpäin katsova, suoraluontoinen. Häneen voi luottaa.

Oli mukava kuulua sisarusparveen, jossa vanhin hinta veljeä voitiin katsoa ylöspäin. Kodin opit olivat menneet perille.

Hän sai rakkaan vaimonsa kanssa neljä lasta, jotka ovat saaneet heidän yhteisestä kodistaan elämänsä varten hyvät lähtökohdat.

Lämmöllä muistaen.

Pentti - veli

– Puheenjohtajalt' itseltää –

Hiljaa ko oot nii viisaaks luuloot

Suunnittelin keväälle kurssia, jossa opetetaan politiikan ammattitaitoa. Sitä kun ei ole missään tarjolla, vaikka kysynnälle olisi selvästikin tilaa. Nyt harrastaja vain käy kulkemaan pitkää esterataa, jossa on yllätyksiä toisensa perään.

Kun tarvitset lääkäriä, juristia tai arkkitehtiä, kaipaavat osaamista. Kuka tahansa ei kelpaa, vaikka tutkintokin olisi. Vaatimustaso putoaa selvästi, kun etsitään vaaleissa ehdokasta. Muiden alojen julkimot kelpaavat – vailla aikaisempaa kokemusta.

Kunnalliset luottamushenkilöt ja kansanedustajat päättävät suurista taloudellisista arvoista ja ratkovat vaikeita ongelmia; helpot on jo hoidettu. Tähän tarvitaan monialaisia, uteliaita, luovia ja tarvittaessa itsepäisiä ihmisiä.

Ehdokkaaksi vaaleihin ei enää nykyään yleensä pyydetä vaan pyritään. Kuntatasolla luottamustehtävät ovat harrastus, josta on sekä tuloja että menoja. Vaalikampanjat maksetaan pääosin itse, ja paljon juostaan omaan piikkiin erilaisissa tilaisuuksissa. Harrastukset toki saavatkin maksaa, jos niissä viihtyy.

Valtakunnan tasolla politiikka on kuitenkin ammatti. Se vastaa luonteeltaan urheilun treenaamista huipputasolla: homma on mielessä 24/7 ja eletään siististi.

Kansanedustajien palkkiot on kansan toivomuksesta jätetty vaatimattomiksi verrattuna yleiseen palkkatasoon. Monelle eduskuntaan pääseminen merkitsee tulotason laskua. Etenkin perheellinen harkitsee, paljonko elintasosta voi tinkiä, jos tehtävä Arkadianmäellä kiinnostaisi.

Seurauksena on ollut, että eduskunnassa on yhä enemmän väkeä, jota oman puolueen johto pystyy kaitsemaan kuin lammasmaa. Varsinainen tehtävä, ongelmien ratkaiseminen porukalla, on jäänyt sivuun, ja yön pimeydessä väsähtää hallitusohjelmia vailla ymmärrystä siitä, mitä ne käytännössä merkitsevät. Tavaksi on tullut, että hallitukset vetävät eduskunnasta takaisin raakileiksi osoittautuneita esityksiään.

Viime kädessä kansalla on tietysti juuri niin hyvät poliittiset luottamushenkilöt kuin mitä se ansaitsee.

Jouni J Särkijärvi

Koivisto-Seura kutsuu paikallisyhdistyksiä, kyliä ja sukuja Koivisto-juhlat 2018 -talkoisiin

Koivisto-juhlaa vietetään pääkaupunkiseudulla heinäelokuun vaihteessa. Aika ja paikka täsmentyvät alkuvuodesta.

Koivisto-juhlien järjestämisessä ollaan uuden edessä. Ensi kesän Koivisto-juhlien käytännön järjestelyt toteutetaan yhteistyönä Koivisto-Seuran ja kaikkien koivistolaisten yhdistysten kesken. Koivistolaisia yhdistyksiä pyydetäänkin ilmoittamaan osa-alue, jonka järjestelytehtävistä yhdistyksessä ollaan kiinnostuneita. Eri osa-alueita ovat mm. ohjelmatarjonta, lipunmyynti,

arpajaiset, tuotemyynti, järjestyksenvalvonta, kahvila, kilpailut kuten piilenheitto ja mölkky jne. Ehdotuksia ohjelmasuorituksista ja muusta sisällöntuotannosta lauantain iltopäivään ja iltaan sekä sunnuntain juhlaan otetaan mielellään vastaan. Arpajaisia varten yhdistyksiä pyydetään keräämään arpajaisvoittoja.

Ehdotukset voi lähettää seuran sihteerille virpi.huhtanen@kolumbus.fi tai puhelimitse 0440-501 806.

TEHHÄÄ JUHLAT YHES!

Johtokunta

Suomen
Koivisto-Seura r.y.
Perustettu 1948

Toimii koivistolaisten yhdyssiteenä
- järjestää kotiseututilaisuuksia
- harjoittaa julkaisutoimintaa
- suorittaa kotiseutukulttuuriin liittyvää kokoamista ja tallentamista.

www.koivistolaiset.net

Puheenjohtaja, Jouni J. Särkijärvi
Kuurinniityntie 1, 02750 Espoo
puh. 040 516 4951
jouni.sarkijarvi@pp.inet.fi
Varapuheenjohtaja, Tuula Koppinen
Rauhalanpuisto 10 B 36, 02230 Espoo
puh. 050 516 5651
tuula.koppinen@kolumbus.fi
Sihteerit, Virpi Huhtanen,
Ahtaanamäki 1 A 2, 02280 Espoo.
puh. 0440 501 806
virpi.huhtanen@kolumbus.fi

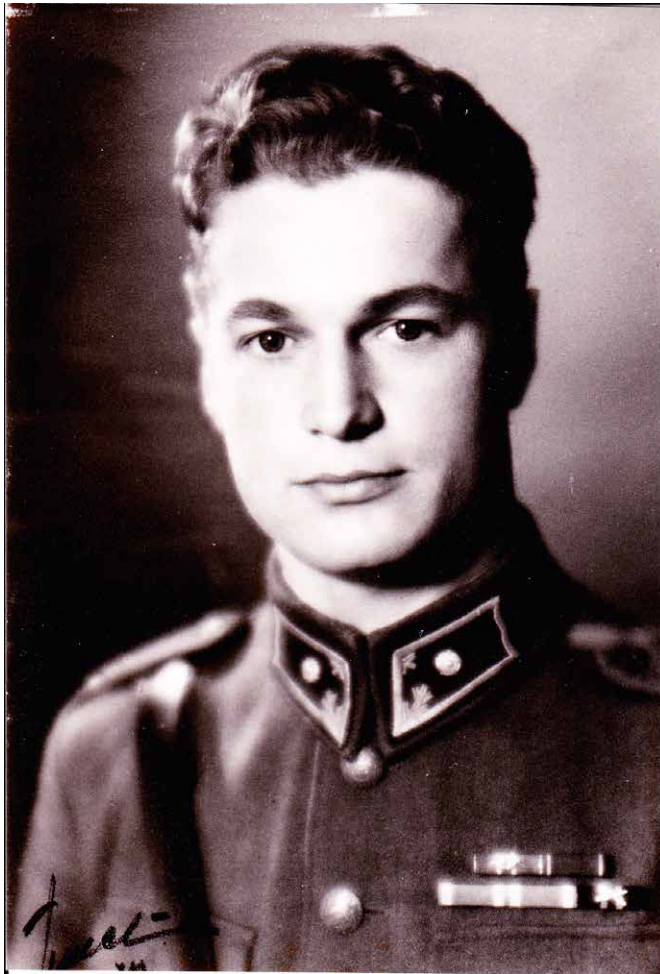
Taloudenhoito,
Karjalan Tilikeskus/Patrikainen
Ratakatu 47, 53100 Lappeenranta
puh. 05 544 8850
Perinnetoimikunta, Jorma Simola pj.
Proomukatu 6 A 14, 15140 Lahti
puh. 040 564 9341
Taidetoimikunta, Marke Hongisto pj.
Halkaisijantie 4 E 46, 00980 Helsinki
050 539 8693
marke.hongisto@fmi.fi

Hallituksen muut jäsenet:
Virpi Huhtanen, Espoo
varalla Marke Hongisto, Helsinki
Jukka Ratia, Mäntsälä. 0500 978 206
varalla Hannu Veijalainen, Lahti
Matti Agge, Parainen. 040 536 7701
varalla Eija Tuominen, Turku
Tuomo Kokkala, Kotka. 050 589 4443
varalla Jorma Jack, Kotka 0500 619 482
Esko Kaukiainen, Tuusula. 0400 800 752
varalla Katariina Aaltonen, Espoo
puh. 050 4393 791

Riitta Nurmi, Porvoo. 041 455 8885
varalla Marja-Leena Montonen, Porvoo
Hannu Seppinen, Turku. 040 703 1244
varalla Tuula Agge, Parainen
Tuula Raukola, Kotka. 044 522 8098
varalla Eeva Karkia, Miehikkälä
Koivisto-säätiö:
Hallituksen pj.
Sirpa Taskinen, Helsinki 040 5811 642
Asiamies Pertti Hoikkala 040 583 5397
Linnankoskenkatu 15 C 10, 06100 Porvoo
koivisto-saatio@kolumbus.fi

Takaa-ajoa Karhumäessä 3 osa

Karhumäen valtauksen jälkeen sen metsät kuhisivat pakenevia ja harbailevia vihollisia.

Väinö Keijo Tervahartiala joulukuussa 1943

Piirros isästani soittamassa harmonikkaa 17.2.1944

Seppo Posio

Kirjoittaja on lietolainen sotahistorian harrastaja ja luennoitsija.

Lähteet:

Kaino Tuokko, 1. Divisioona 1941–44, Paavo A. Kairinen, JR 35 sotatiellä 1941–44, Lietolaisveteraanien kertomukset Keijon muisti- tai muistokirja sotaajalta

Itsenäisyyspäivänä 1941 oli nähty pieniä vihollisporukoita kulkevan kohti rykmentin varmistusalueita. Jääkärit komennettiin sinne valmiiksi vihollisia vastaanottamaan. Seuraavana päivänä partio sai käskyn Muurmanskin radan varrelle ja lähiympäristöön varmistamaan, oliko alueella vielä vihollisia. Partio totesi Malun aseman ja sen lähiympäristön vihollisista vapaiksi alueiksi.

Vihollisen varmistus- ja partiouria oli maastossa paljon. Matkalla katkesi alikersantti Ropon suksi, mikä hidasti matkantekoa. Partio törmäsi myös vainolaisen yli sadan sotilaan vahvuiseen osastoon, joka eteni jonossa partion sivustassa niin kaukana, ettei sen tulittaminen olisi kannattanut.

Matka jatkui kohti meikäläisten leiriä, josta kuului kovaa meteliä ja ammuntaa. Jääkärijoukueen varajohtaja, kersantti Keijo Tervahartiala kirjoittaa:

”Ymmärsimme, että siellä oli hiipparyssiä. Leiriin tullessamme siellä olikin temmelletty oikein kunnolla. Kaikki viholliset oli otettu vangeiksi. Vankien jou-

kossa oli upseereita, jotka kaikki olivat puoliksi paleltuneita. Paksut huopatossut olivat jossain vaiheessa kastuneet ja sitten jäätyneet.”

Jouluheila, kiire hyväksi

Seuraavana päivänä saatiin taas muutama vanki. Iltapäivällä tuli uusi hälytys. Sata miestä ja viisikymmentä naista käsittävä vihollisosasto oli tunkeutunut huoltoteillemme ja tuhonnut erään leirimme. Partiomme tehtävä oli tuottaa viholliselle tappioita ja häätää se pois alueelta.

”Partion innostus oli suuri, että nythän otetaan jouluheila ja kiireesti läksimme perään”, muistelee Keijo Tervahartiala pilke silmäkulmassaan.

”Saavuttuamme yllämainitulle leiripaikalle, jossa rähinä oli ollut, saimme yhden naissotilaan vangiksi. Partiomme päätteli vihollisen olevan lähistöllä ja kiirehdimme takaa-ajoon. Näimmekin varsin pian vihollisosaston tulevan kohti metsäniemekkeen takaa. Jos tilanne olisi ollut päinvastoin ja vihollinen olisi ehtinyt ensimmäi-

senä tähän metsänkärkeen, olisi se havainnut suomalaispartion ja tulos olisi ollut kohtalokas kannaltamme. Nopeasti otimme asemat harjanteen päältä ja tulitimme niin paljon kuin ikinä kerkesimme. Ryssät hajaantuivat laumoiksi ja tulisella kiireellä yrittivät paeta pitkin tietä.”

Kun kaikki kiväärin kantaman puitteissa olleet oli tuhottu, jatkoi partio pakenevien takaa-ajoa. Hitaampia saatiin vangiksi. Samassa paikassa oli konekivääriosasto? 14 taistellut aikaisemmin. Nyt vihollisvainajia oli jo viitisenkymmentä.

Yö varmistuspartioissa

Pimeys häytti takaa-ajoa. ”Partiomme päättikin palata leiripaikalle, mutta sinne asti ei päästy, vaan jäimme huoltotien varteen varmistukseen. Sieltä teimme useita varmistuspartioita alueelle, missä olimme hajottaneet 150:n hengen vahvuisen vihollisosaston. Pimeässä tuli tietä pitkin kolme vihollisotilasta, jotka partiomme vartiomies otti vangiksi. Vangeilta

löytyi nagaanit, kiikari ja tietysti muu sotilasvälineistö, joka evakuoitiin salamannopeasti. Nämä vihollisotilaat olivat illalla hajotetun osaston jäseniä.”

Aamuyöstä (9.12.) partio pääsi omille teltoille lepäämään, mutta jo hetken kuluttua samana aamuna se sai käskyn karkottaa huoltotielle tunkeutuneen vihollisen. Illalla oli kasassa taas kymmenen vankia, joista yksi musta kuin padan pohja. ”Hän oli ollut jonkinlainen konemies Karhumäessä ja siinä rasvaantunut ja nokeentunut”, kertoo Tervahartiala.

Suomen sotilas: herrasmies

Komentotoimiston vääpeli Vismaselta partio sai uudet kartat uuden tehtävän toimintamaastosta. Partion tukikohtakin muuttui uuteen paikkaan. Tukikohdan läheltä, rautatieltä päin alkoi kuulua naisten ääniä. Sieltä saapuikin kaksi naista ja yksi mies vesikelkkaa vetäen. He jäivät vartiomiehen vangeiksi.

Toiselta naisista olivat jalat pahasti paleltuneet ja toinen oli

Sieltä saapuikin kaksi naista ja yksi mies vesikelkkaa vetäen.

KOIVISTON AUTO

www.koivistonauto.fi

Tilausajot ja Ryhmämatkat
18-50 paikkaisilla autoilla

TT MATKAT OY

Tapani Teikari
Pornainen
+358(0)408291824
tapani.teikari@ttmatkat.fi
www.ttmatkat.com

A kuka sie oot?

Muistan Koiviston Viestin ja siinä olleen kirkon habmon jo 1940-luvulta.

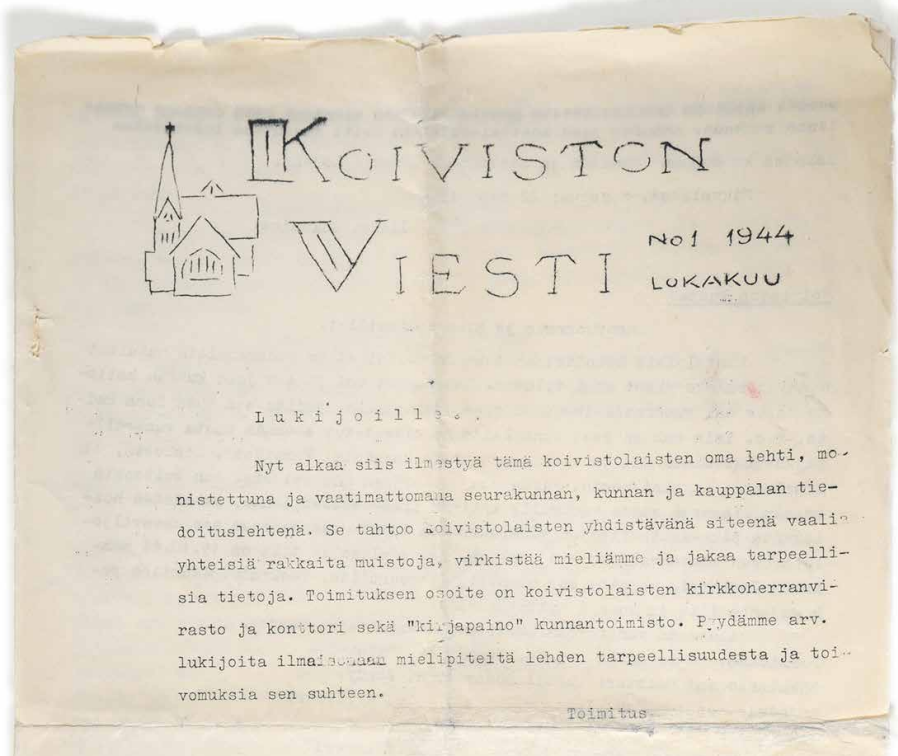
Heikki Rytkölä

Lehti tuli äitini vanhemmille. Isoisän isä (Pulli) oli tietävästi Koiviston Patalan kylästä ja tuli kotivävyksi Seiskariin. ”Virkana” mm. laivaisäntä ja lisäksi muutaman vuoden Lavansaaren nimismiehen tyyrmani. Etuniminä Tahvo ja Martti ovat vuorotelleet polvesta toiseen. Merimiehiä ja laivureita ovat olleet ja siinä sivussa paljon muuta. Isäni isän äiti oli Lavansaaren tyttöjä. Hänen äitinsä taas oli Seiskarista. – Melkoisen liikkuvaa väkeä!

Kohtalon syksynä isä lähti Seiskarin merisuojeluskunnan mukana vapaaehtoisena Koivistolle ja sitä tietä sotaan. Äidin evakkomatka kulki Kotkaan, Kymiin, Hurukselaan ja Otavaan. Sitten seuraavana kesänä Turun saaristoon Kustaviin, jossa asut-

tiin ”lähes” jokaisessa lähisaarien talossa. Kesällä 1945 tultiin äidin isän purjelaivalla Loviisaan perustettavalle kalastustilalle, jota hän piti elinkelvottomana. Niin kuin se olikin, mutta elettiin sittenkin. – Poikia syntyi matkalla. Tytöt tehtiin Loviisassa.

Kuka minä siis olen? Kustavissa syntynyt, Loviisassa kasvanut ja ”maakuntamatkalta” maailmalta Kotkaan äitini jäljille palannut. Muutaman lapsenlapsenlapsen isoisä? Vai äijä, vaari tai sittenkin taati? Äijäksi ne minua sanovat ja juoksevat nauraan vastaan! – Varhaisesta keväästä myöhäiseen syksyyn elämme kalliolla meren rannalla, mainitun kalastustilan päärakennuksessa, välillä jälkikasvukin seurana.

Mie tiijän

Martti Piela

Viimesimmä Viesti etusivul kerto päätoimittaja Riikka Sanokannel itse, et nyt onkii nytkähtänt liikkeel se jo kauvva suunniteltu Koivisto kirko vieree hauvattui sankarvainajii hautausmaa-aluee palauttamine.

Asjast o tehnt suosiollise päätökse nii Viipuri piir omalt osalta ko Leninkraati alue omalta. Sit sivul 6 sankarhautatoimikunnan pj Tuomise Eija viel, kertoesaa Viipuri piirihallinno johtaja syntymäpäivist, sivuaa asjaa oikee kuva kans. Ja seuraaval sivul o viel kaikkii 87:ä Koivistol sankarhau-
taa siunattui soturii nimmii luetelo. Miehä tietyst ensimmäiseks etsi luettelost Toimi-ennoi nime, mikä käikii oikee hyväst, ko ni-

met o aakkosjärjestykses. Olha siel paljo muitakii miulkii tuttu nimmii
- ol Piela-poikii, Karvasii, Kyytsö-sii, Ruottii...

*Se miu
kysymyksei
niist toisist
Koivisto kirko
sivuikkunoist sit;*

Nuorii poikii vast usiat, monet vaa parikymppisii. Viljam Koho ol sentää jo yli neljäkymmäne kaatussaa; lieks olt sukkuu miu entisele kolleekallei Hyvinkääl, Puolimatka

yhreiskoulu/Vehkoja Lukio rehtoril, kuka kuol jo viiekymmänä ikäsen kesämökillä. Vilho Kiikka näkkyy ollee kuollessaa 30-vuotias. Mie oon arvelt, et oiskos hää olt sukkuu miu armeija-aikase vääpeli sukulaine; siin sit ol mukava mies. Ol vähäse samaantyyppine, ko Marski ”Vaikeneva kentraal”.

Marraskuu Viesti sinisel markinaalil ol puhetta niist pyhist esineist -ehtoolliskalkeist. Kyl miust o noist kolmest ehtoollisviini kannuist, mitkä mie mainitsi, Koivisto kirko kalkki kaikist arvokkaamp. Muutha ne olliit ryöstösaalihii, mut Koivisto kirko kalkki ol saatu lahjaks maa silloset kuninkaalt, Kustaa III:nnetl. Ja sehä o kokonaa kultaa. ko nuo toiset o vaa kullattui.

Viimekshä ol puhetta myöskii Koivisto kirko altartaulust, lasmaaluksest, minkä ol tehnt Porvoos elänt ja tääl kuolt taiteilija Lennart Segerstråle. Lasmaalus kuvajaa kärsivää Ristusta ja Häntä palvelevii enkelei. (Sekerstråle o hauvattu Porvoo sankarhautoi vieree Näsi hautausmaal. Sankarhauva suur risti o sekkii Sekerstråle tekkoo. Vähäse matkaa loitommal o häne äitiin, taiteilja Hanna Frosterus-Segerstråle, sukuhauta.)

Se miu kysymyksei niist toisist Koivisto kirko sivuikkunoist sit; ne ol tehnt helsinkiläine taiteilija Lauri Välke (1895 - 1970) ja niis ol kuvattu apostolit Pietar ja Paaval. Nää tiijot löytyyt Koivisto-Seura nettisivuil.

Porvoon Koivistolaisten kuusijuhla

Rainer Montonen

Porvoon seudun Koivistolaisten kuusijuhla vietettiin Vanhamoiossa. Juhla alkoi Seppo Mannosen joulusta -43 lapsuuden kodissa Koiviston Kiurlahdessa. Riitta Nurmi asettui lukemaan pöydän

ääreen jonka päällä oli Sepon äidin pöytäliina ja hopeiset kynttilänjalat ja kynttilät loivat lisätunnelmaa. Muistelma oli liikuttava pienen pojan joulusta Koivistolla. Riitta ja johtokunta yhdessä

lauoivat Taas kaikki kauniit muistot mun tulee mielehen. Tunnelma oli harras.

Juhla jatkui perinteisin puuroin, arpajaisin, kilpatehtävien, joululaulujen ja torttukahvien

kera. Lasten kanssa leikittiin piirileikkejä.

Pukin tulo pikkuisen jännitti, mutta ei hättää, oltiin oltu kilttejä. Pukki palkitsi kaikkia lahjoin, niin isot kuin pienet.

Onnistuneet juhlat ja tarjotut saivat jäseniltä ja ystäviltä suuret kiitokset. Taas jaketaan ensi vuoteen. Onnellista uutta vuotta kaikille Koivistolaisille toivottaa Porvoon seudun Koivistolaiset ry

Elisa Montonen istahti pukin syliin

Kahvitarjoilua hoitivat Aili Tölkö ja Anja Piela. Anja myös täytti 80 vuotta samana päivänä, onnittelut hänelle.

Puuron ja väskynäsopan annostelijat työssään Seppo Mannonen, Pentti Karvonen ja Juha Loikkanen

Impi Piela Elämän melskeissä (I)

Martti Piela

Tämä on äitini Impi Pielan os. Lehtolan suurimmaksi osaksi Koiviston murteella kirjoittamaa kuvausta talvisodan syttymisen ajoilta Koivistolla. Olen tehnyt äitini tekstiin vain pieniä, lähinnä kielellisiä muutoksia.

Äitini puhui koko elämänsä vain koivistolaista murretta, mutta kun hän kirjoitti jotain, hänen kirjoitukseensa alkoi tulla kankeita kirjakielen muotoja, joten valitsin normaalin kirjakielen ilmaisun pääasiallisesti tyyllilajiksi muualle kuin selvästi puheosuksiin. -Martti Piela

1. Hyttölä

Pienen mäen töyräällä, vain viitosenkymmentä metriä Koiviston salmen rannasta, seisoo kotitalo. Talon ympärillä avautuvat viljapellot. Salmen vesi välkkyä aurin-gossa, hiekkaranta on hohtavan puhdasta hienoa hietaa. Kotitalon alapuolella on kaivo, josta koko kylän väki hakee puhdasta lähdevettä. Koska kaivossa on aina runsaasti vettä, sitä kutsutaan Elämän lähteeksi.

Kylä ei ole suuren suuri, mutta se on taloa täynnä, noin 70 asuintaloa kaiken kaikkiaan. Asukasmäärän puolesta se on kuitenkin melko huomattava, sillä melkein joka talossa on paljon lapsia. Uskottiinhan, että lapset ovat Luojan lahja, joten lapsia syntyi perheisiin tuon tuostakin. Osansa tähän vaikutti tietystikin seudun laestadiolainen uskonnollisuus.

Impi Piela (40-luvulla?)

Kun jouduin tähän kylään naimisiin mentyäni, luulin tullevani Paratiisiin. Kylän naiset kulkivat kokouksesta kokoukseen, saarnasivat syntejä anteeksi ja uskoivat, että vain he ja heidän kauttaan pääsee taivaaseen. Isännilleen näillä saarnaajilla oli tapana sanoa: "Mitä hänest, vaik perunat jäävät kii maaha panematta, koha sielu ei mää hukkaa!" Jos heille sanoit: "Älkää tuomitko, ettei teitä tuomitaisi", heillä oli vastaus valmiina: "Uskovaine tuomitsoo kaik, eikä häntä itseä keltää tuomita." Kauemmin kylässä asutuani huomasin kyllä, ettei kakku ollutkaan niin kaunis kuin miltä päältä näytti.

Elämän lähteen luona kohosi kaunis kakkärämänty antaen oman lisänsä maiseman kauneudelle. Ja vihreä ruoho kodin ympärillä oli kuin pehmeää samettia.

Koti on maalattu valkoiseksi. Siinä on kolme huonetta ja keit-

tiö. Ikkunoista avautuu komea merinäköala salmelle, jota suuretkin valtamerialukset purjehtivat Koiviston satamaan ja taas takaisin tuoden ja vieden monenlaista tavaraa.

Satama on suuri merisatama. Usein näkee redillä huvijahteja, seilipaatteja, seililaivoja, tervahöyryjä, meriongareita, kaikenlaista merenkiittäjää. Niitä on mukava katsella kodin ikkunasta.

On kesäkuinen sunnuntaipäivä

Suuri joukko iloisia ihmisiä on kerääntynyt salmen rannalle. Hetken aikaa heitä ikkunasta katseltuani riennän minäkin rantaan heidän joukkoonsa. Nuori poikani on uinut uloimmalle rannan kivelle. "Kuka on miu lapsei noi kauas vieny?" huudan "Tuokaa hänet pois sieltä ja pian!" MOLS-KIS. Poika hyppää pois kiveltä näkymättömiin. Säikähän. Hetkeen en saa sanaa suustani. Pian kuitenkin poika kohoaa pinnalle ja uida porskuttaa rantaan päin. En ole uskoa silmiäni. Pojanveikara on oppinut uimaan täysin tietämättäni.

Ihmiset poistuvat hiljaksilleen koteihinsa, mutta lapset jäävät vielä rantaan jatkamaan leikkejään. Seuraan jonkin aikaa heidän touhujaan, kun he siinä rakentelevat linnojaan rannan hiekasta ja savesta. Pitkä rivi savileipiä on laitettu paistumaan auringonpaisteeseen. Joku muurasi savesta uunia, jotkut lillittelivät kaarnalaivojaan ranta-vedessä. Joillakin oli jopa puusta veistetyt seililaivat, joillakin taas vain puupalikat, joista etuosa oli vuoltu suippeaksi, tikku mastona ja paperi purjeena.

Mietin, miten ihanaa ja helppoa onkaan kesällä hoitaa lapsia täällä kotisaarella. Ei tarvitse heitä pukea; paljain jaloin, paitasillaan he voivat päivästä toiseen kierrellä pitkin kotisaaren rantoja. Pistäy-

tyvät vain välillä ruokaa pyytämässä ja taas lähtevät touhuihinsa.

"Kylhä miekii näijä kans koton pärjään, mut jos pitäis vierahisellä, ni ei tulis mittää!" ajattelin aina itsekseni, kun seurasin noita kahupäitä, joita Luoja oli minulle siunannut yhdeksässä vuodessa jo seitsemän. Lapset olivat vielä pieniä kaikki, toinen toistaan parempia. "Ei, vierahis ei tulis mittää!"

Vaan perästä kuuluu, sanoit torventekijä.

Eräänä varhaisena aamuna riennän rantaan pesemään peittoa; helpompihan se on näin kesällä tehdä. Hankaan peittoa kiven päällä, huuhtelen ja levitän sen isommalle kivelle valumaan. Tuuli alkaa puhalttaa mereltä päin. Aalto toisensa perään lipuu rantaan. Vaivun mietteisiin. Näen, miten aallot yhä voimakkaammin kierrittelevät tuulen voimistuessa. On kuin ne kertoisivat: samanlaista on ihmiselo täällä maan päällä, samaa myllerrystä.

Havahdun mietteistäni kuullessani jonkun tulevan selkäni takana. "Ka Amali, sieks se siin?" Kerron äskeisistä ajatuksistani hänelle. Amali sanoo: "Huhut kertoot, et tulloo sota." SOTA! SOTA! Ihmettelemme yhdessä.

Mietin, miten ihanaa ja helppoa onkaan kesällä hoitaa lapsia täällä kotisaarella.

Ei voi olla totta! Käsittämätöntä. "Mihi miekii jouvun näi pieni laste kans?" Kylmä viima puistattaa koko olemustani. Tuulen myötä ilmakin alkaa koleaksi: Mutta suurin syy vilunväriseeni on ajatus sodan mahdollisuudesta, sodan pelosta. Koppaan peiton kiveltä kainalooni ja palaa kotiini lasteni luo. Amali lähtee omaansa. On päivä uutisten aika. Avaan radion odottaen kiihkeästi uutisia. Entäpä, jos nyt ilmoitettaisiin sodan syttyneen!

Radiossa tiedotetaan, että sota on syttynyt Euroopassa. Kauheata, kauheata! Sisintäni kouraisee tuska. On kuin puukko työntyisi rintaani.

2. Sodan uhka

Mitä tämä kaikki oikein tarkoittaa? Paikalleni en voi kuitenkaan jäädä miettimään synkkiä ajatuksia. Työ tahtoo tekijää eikä penkillä istujaa! Se pää pystyy, mis silmät on! Täytyy pyöriä, ei miettiä!

Alan ahertaa, mutta työt eivät tahdo sujua. On kuin raskaat anaturat painaisivat askeleitani. Sekasorto valtaa mielen.

"Mut eihä se tääl oo; ei se meil tuo!" yritän rauhoittaa mieltäni. Turhaan. Pelko kalvaa sisintäni.

Aika rientää. Sotahuolet ovat

jo melkein unohtuneet kaiken arkisen aherruksen keskellä. Lapset ovat aloittaneet koulunkäyntinsä. Viljat on korjattu, perunat nostettu maasta ja viety maakellariin. Syksyn lehdet ovat kellastuneet, ja ensimmäiset ovat jo putoilleet maahan.

On syyskuu 1939. Miehet kokennetaan reserviin. Huhumylly pyörii yhä kiivaammin. Neuvostoliitto vaatii rajoja siirrettäväksi tuonne ja tänne, on Anni tietävinään. Usein nähdään Liisaa ja kaisaa, Alisaa ja Ainaa nokat vastakkain keskustelemassa - mistäpä muusta kuin sodasta ja rajoista; kuka mitäkin kuvitteli.

Yhä enemmän kasvaa pelko minussakin. "Mikä miut perrii? Lapsiikki on noi pieni ja paljo!" Lasteni isäkin on saanut kutsun aseisiin.

Olen juuri imettämässä nuorintani, itkien, nyyhkyttäen itsekseeni, kun eteisestä alkaa kuulua kopinaa. Askeleet lähestyvät Ovelle koputetaan. "Sissää!" Ovi aukeaa ja sisään astuu pitkä komea mies, Osuuskassan tarkastaja. "Hyvää päivää!" tulija toivottaa. Vastaan toivotukseen samalla, kun yritän kohottaa lasta vähän silmiäni varjoksi niin, ettei tulija huomaisi minun itkeneen. Tämä huomaa silti häntäni arvaten, mistä on kysymys. Sanoo: "Eihä se kauaa kestä. Voip olla, et neuvotteluil saahaa asiat viel järjestykseen." Ei tunnu itsekään uskovan puheisiin. Hetken päästä hän jo sanookin: "Onha Venäjäl kyl arsenaalii, onha höil kyl mitä pistää tullee. Aikasemmi, ko sovas pisti huonompaa ensin, eikä pärjänneet, ni sit laitto sellaset vehkeet, et eihä niil kukkaa pärjänt!"

Päivät kuluvat työssä. Yöt ovat vaikeampia. Nukkumisesta ei tahdo tulla mitään. Yhtä pitkän pitkä odotusta ja tuskaa.

(Jatkuu)

Selailin tuota kirjaa

Takana olivat sodissamme kaatuneet koivistolaiset

Oli monia tuttuja perheitä joiden joku perheen jäsenistä oli kaatunut.

Ajallisesti syntynyt ja kaatunut. Kaikissa ei ollut tuota tietoa miten ja missä. Melko nuoria lähes kaikki. Nyt vietetään itenäisyys päivää ja sankarihaudoille

on kunniavartioon haettu juuri sotaan lähteneiden ikäisiä jotta havainnollistetaan minkä ikäisiä sotatoimiin lähteneet olivat. Se antaa sitä konkretiaa nyky aikaan, ihmiselle.

Etenkin haluan nöyrin mielin muistaa naapureiden per-

heitä, siskoksia, veljeksiä jotka asutettiin Mäntsälään. Eipä koskaan tullut mieleen millaista heidän iloisen luonteensa takana oli. - haastettii vaik saattoi syvän märeätä".

Ritva Salonen, Mäntsälä

Martta Räisänen

(o.s. Wahlqvist), äiti, mummi ja isomummi, nukkui pois

Martta oli syntynyt Koiviston Eis-tilässä 16.1.1919 ja nukkui pois 29.10.2017 Keinupuiston ryhmäkodissa Tampereen Hervannassa. Tammikuussa hän olisi täyttänyt 99 vuotta.

Martta oli innokas vanhojen aikojen muistelijä ja kirjoitteli runoja ja pieniä tarinoita Koivulehteen sekä Koivistonviestiin. Onneksi nuo tarinat jäivät meille jälkipolville luettaviksi internetiin.

Martta lähti maailmalle vielä murrosikäisenä, isolapsinen perhe ei mahdollistanut opiskelua Koivistolla kaikille, oli lähettävä työtä etsimään. Työpaikka löytyi tuttavuussuhteen kautta Helsingistä, maitokaupan apulaisena. Martta harmitteli joskus, kuinka toiset lapset saivat pelailla palloa läheisellä kentällä, mutta hänen piti olla töissä. Oli tietysti myös koti-ikävä.

Martta lähti nuoruudessaan Lotaksi Kannakselle ja pääsi käymään kotonaan, jonne perhe oli palannut. Venäläisten hyökätessä Martta joutui nuorten loukkaantuneiden sotilaiden kanssa lähtemään lopullisesti Kannakselta. Hänen polvensa vääntyi pahasti kuorma-auton kyydistä hypätessä pakomatalla. Jalka lastoitettiin Valkjärven sairaalassa ja kyyti Suomeen on sanoinkuvaamaton.

Martta on ollut aina valtavan

sosiaalinen ja hakeutunut toisten ihmisten pariin. Ympäristön ja ihmisten tarkkailu, uteliaisuus ja kiinnostus tutkia uusia asioita ovat kannatelleet häntä.

Myöhemmin elämässä taide, teatteri ja kirjallisuus ovat motivoineet Marttaa monin tavoin. Martta kirjoittautui opiskelijaksi Tampereen työväenopistoon, jossa opiskeli aluksi kieliä, mm. venäjää. Hänestä oli mukava käydä Koivistolla ja osata jonkun verran kommunikoida paikallisten kanssa. Kirjallisuus on ollut Martan suuri rakkaus, kirjoja lukemalla ihminen kun voi oppia ja myös elää monta elämää. Mielikuvitus olikin Martan mielestä parasta mitä ihmisellä voi olla.

Myöhemmin Martta ryhtyi opiskelemaan filosofiaa ja on tä-

män tekstin kirjoittajallekin, tytarelleen Ullalle, antanut kipinän filosofian opiskeluun aikoinaan.

Martta on monin tavoin motivoinut meitä lapsia opiskeluun. Lähdimme aikoinaan Pohjois-Savosta Tampereen suuntaan koko perhe, että lapset varmasti pääsevät opiskelemaan. Niin sitten kävikin: Helena ja Ulla saivat maisterinopinnot päätökseen ja Sakarikin opiskeli koneteknikoksi, lentokoneasentajaksi ja harrasti innokkaasti purjelentoa. Martta joutui lopulta kolmilapsisen perheen yksinhuoltajaksi: muutos maalaisympäristöstä kaupunkiin palkkatyöläisiksi oli liian raju. Martta on ollut selviytyjäsorttia, hän liittyi Työväenopiston retkeilytoimikuntaan ja retkeilyryhmän kanssa pitkin Eurooppaa toimien

samalla soppamestarina. Matkoja tehtiin myöhemmin ystävien ja perheenkin kanssa: mieleeni ovat jääneet matkat Ateenaan, jossa tuolloin opiskelin.

Martalle on eläkeiän koittaessa ollut erittäin tärkeä paikka Litukan siirtolapuutarhan mökki, josta meille lapsillekin tuli rakas kohtaamispaikka. Mökillä Martta kokeili kaikenlaista uutta kasvatettavaa: hän viljeli lehtikaaliakin muutama kymmenen vuotta ennen kuin siitä tuli muotivillitys. Monenlaisia hyviä ruokavinkkejä me häneltä saimme ja yhä niitä valmistamme Marttaa muistellen kukin kotonamme. Martta oli ammatiltaan ruokalan emäntä ja kiinnostus ruoanlaittoon periytyy sieltä.

Vaikka useimmat Martan sisarusket suuntasivat aikoinaan Raumalle meren tuntumaan, vei rakkaus Martan aikoinaan Pohjois-Savoon. Siellä lapset syntyivät ja kävivät isoimman osan peruskoulua. On oikeastaan onni, että olemme saaneet kasvaa maalla, yrittäjäperheessä, jossa vanhemmat ovat aina kotona ja saatavilla. Martan viimeisessä kodissa, kerrostaloasunnossa, oli isohko parveke järvelle päin, ja hän sai seurata vuodenaikojen vaihtelua veden peilissä, niin kuin Koivistolla aikoinaan.

Martta seurasi kiinnostuneena

na päivän politiikkaa ja osallistui yhteiskunnalliseen keskusteluun mielellään. Hän oli kriittinen, mutta kuitenkin positiivinen näkemyksissään. Hän oli maailmankansalainen, jonka mielestä ihmisen tuli olla keskiössä asioista päätettäessä, humanisti hän oli. Hänen kauttaan meille ovat eri yhteyksissä tutuiksi tulleet, jo antiikista peräisin olevat käsitteet, kuten oikeamielisyys, rohkeus, käytännöllinen viisaus ja kohtuus. On olemassa elämää suurempi voima, mikä jää mysteeriksi. Ihmisen vain tulisi välillä jättää silleen. Äiti opasti aina, että se soppa kyllä osaa siellä kattilassa itsellään hiljalleen hautua, ei sitä jatkuvasti pidä hämmentää. Maut kyllä löytävät toisensa kun niille antaa aikaa. Ei ihminen pysty kaikkeen, vaikka olisi kuinka vahva tahto. Martan ensimmäisen lapsen, Helenan kuolema 2008, toi meille kaikille suuren surun ja liikutti äitiä aivan erityisen paljon.

Kiitokset Tampereen Koivistokerhon jäsenille osanotosta suruumme ja erityinen kiitos Veli Hämäläiselle Martan internetsivujen laatimisesta ja ylläpidosta.

Martan muistoa kunnioittavat ja häntä kaipaamaan jäävät Ulla ja Sakari sekä Helenan lapset Akseli, Tytti ja Saara perheineen, muut sukulaiset, ystävät ja naapurit

Sukukirja Saarenpään Samuli -suvusta valmistui kesällä 2017

Ajatus sukukirjan tekemisestä sai alkunsa vuosia sitten, kun halusimme koota ja tallentaa kaiken vuosien varrella kerätyn tiedon kirjaksi.

Markku Vartialan kanssa teimme viimeiset seitsemän vuotta tiiviisti työtä ja vihdoinkin saimme sukukirjat painosta viime kesänä.

Lopulta keräämämme tietomäärä kasvoi niin suureksi, että jouduimme jakamaan tiedon vii-

teen eri kirjaan. Kirjasarjan viisi kirjaa muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden yhteensä noin 2100 sivua.

Koiviston Samulit Koivusaaren Saarenpään kylästä -kirjasarja koostuu seuraavista osista:

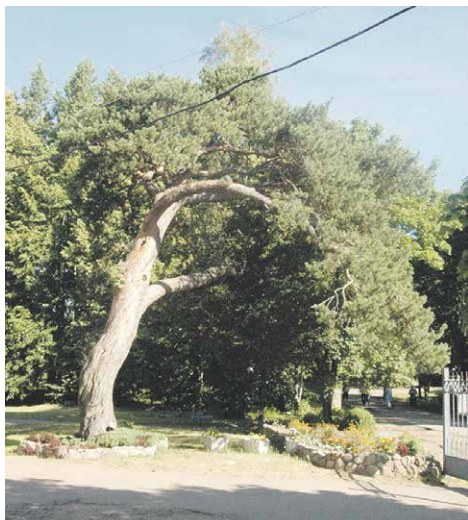
1. kirja: Sukutaulut 1. osa,
2. kirja: Sukutaulut 2. osa,
3. kirja: Historiaa ja muistelmia,
4. kirja: Elämää ja muistelmia,
5. kirja: Kotiseutumatkat 1989

- 2016. (kirja koostuu matkakuvista, joissa tarkat selostukset taloista ja niiden sijainneista, lisäksi paljon luontokuvia).

Sukutauluista löytyy monia eri sukuja Saarenpäästä ja Koivistolta, jotka liittyvät Samuli -sukuun. Kirjasarjaa on tilattavissa lisätilauksena vielä alkuvuodesta. Tiedustelut: Eija Tuominen, puh. 0400 244290 tai email: tuominee@gmail.com

Kuvassa Markku Vartiala ja Eija Tuominen edessään kesällä 2017 painosta tulleet Samuli-suvun sukukirjat.

Suurhaskon sukupuuta,

Haskolaisii sukujuurii Ahtialan Aaprahamist ast

Aapraham 1630-1663 Ahtiala
Simo Aaprahaminpoika synt. 1683 Ahtiala
Tuomas Simonpoika synt. 1739 Ahtiala
Simo synt. 1768 Ahtiala
Hasko Tuomas synt. 1793 Ahtiala,
muutti Koivistolle kuollut Vatnuori 10 Töllikkö
Sigfrid synt. 1831 Vatnuori Töllikkö
Mikko (Mikkel) synt. 1859 Vatnuori Töllikkö
Joosefiina (Vuorela) synt. 1889 Vatnuori 5 Härkin,
muutti Miehikkälään

Terttu Ravi

Aili (Ravi) synt. 1924 Miehikkälä
Terttu synt. 1954 Miehikkälä
Timo synt. 1983 ja Tapio synt. 1984 Hamina (Riihelä)

Niihä sit raamatuskii sanottaa, jot Aapraham ol ensimmäinen ja kui ollakkaa ko mie Suurhaskon sukupuuta rupesi kattomaa,ni Aaprahamii ast se o selvil. Kyl miua iha nauratti yksiksei.

Terveisii vaa kaikil sukulaisil toivottaa Aaprahamin jälkeläinen

Onnitteluit` ja muistamissii`

Onnea uudelle luokanopettajalle!

ANNI KAROLIINA HOLMSTRÖM on valmistunut kasvatustieteen maisteriksi Turun Yliopistosta tammikuussa 2018.

Äiti Johanna Holmström o.s. Kokkala.
Isovanhemmat Tapio s. Koiviston Ingertilässä ja Marja-Riitta Kokkala

Muista ystäväsi ilmoituksella.

Tääl` tapahtuu

Katsotaanpa Itämeren toiselta rannalta, vaihteluna Koiviston maisemille. Lähde ja ota kaverikin mukaan matkalle, johon osallistuu härkäläläisiäkin

**Latvian linnat ja kartanot
12. – 15.7.2018 opastettuna**

Riian tärkeimmät nähtävyydet kiertojalalla tulopäivänä.
Toisena päivänä Riista länteen Jurmalan kautta tutustumiskohdeina Rumenen uusgoottilainen kartano, Jaunmokasin metsästyslinna sekä Jaunpilsin ritarilinna.
Kolmantena päivänä kohti Liettuan rajaa Rundale-palatsiin ja Mezotnen linnaan.
Kotimatalla Birinin linna ja ripaus Pärnun kesäkauneutta. Tarjolla uusgoottiikkaa, barokkia, klassismia ja ne uskomattomat tarinat!
Majoitus Riian keskustan hotellissa jaetussa kahden hengen huoneessa. Helsingistä Eckerö Linen ms Finlandialla klo 8.30 (aamiainen laivalla) ja paluu Helsinkiin klo 21.00 (illallis-buffet laivalla). Hintaan sisältyy 1 x illallinen, 4 x lounas sekä 1 x kahvitauko sekä tutustumiskäyntien sisäänpääsy.

Matka edellyttää 30 osallistujaa. Hinta 490,-

Ilmoittautumiset
Tapani Teikari p. 040-829 1824, tapani.teikari@ttmatkat.fi
Kata Aaltonen, 050-439 3791, aaltonenkata@outlook.com

Turun ja ympäristön Koivistolaiset

23 h Silja Baltic Princess-risteily 26.-27.3.2018
Lähtö maanantai 26.3.2018 klo 20:15 Turku
Paluu tiistai 27.3.2018 klo 19:15 Turku
2 hengen A hytti 48€/hlö, B hytti 41€/hlö
- Buffet lounas ruokajuomineen ti. klo 14:00
- Kahvi ja pulla kahviossa
- Omaa ohjelmaa kokoustilassa, ti. klo 11-13 Arpajaisvoitot ovat tervetulleita
Ilmoitt. viim. 9.3. nimi+synt.aika (pp.kk.vv) +clubnro.
seijam.jaakkola@saunalahti.fi - 046-843 4466 /Jorma 0400-834 723. Maksut tilille: J. Kallonen FI38 5319 0420 0292 20 (viite: oma nimi).
Tervetuloa kaikki koivistolaiset ystävineen viihtymään kanssamme!

Suomen Koivisto-Seura ry:n

Vuosikokous

Lauantaina 17.3.2018 klo 11
TURUN Karjalatalolla, Itäpellontie 2, Turku

Vuosikokouksessa käsitellään sääntömääräiset asiat.
Tulokohvit klo 10 alkaen.
Vuosikokouksen jälkeen Koivisto-Seuran jäsenetuna tarjoama keittolounas jälkiruokakohveineen ja

Talvijuhla noin klo 12.30 alkaen.

Ohjelmassa: Evakkomatkan muistelua, Henri Mäkeläinen Koiviston työväenyhdistyksen historia, Heimo Pulli Koiviston sankarihautahanke, Eija Tuominen Musiikillaan viihdyttää Jaalamiehet-yhtye

Kuljetus:

Yhteiskuljetus reitillä 4.45 Pitkäkoski, Vuorelan tallit Onkamaan kautta; 5.30 Haminan linja-autoasema; 5.45 Karhulan linja-autoasema; 6.45 Porvoon Kuninkaanportin Shell; 7.45 Espoon Ikean pysäkki; 9.15 Salon ABC Piihovi tai sopimuksen mukaan matkan varrelta.

Hinta:

30 euroa, kun tulee kyytiin ennen pääkaupunkiseutua, ja 20 euroa, kun tulee kyytiin pääkaupunkiseudulta tai sen jälkeen.

Ilmoittautuminen:

28.2.2018 mennessä
Tuula Raukolalle, p. 044-522 8098 tai raukola.tuula@gmail.com
Kuljetus maksetaan etukäteen Suomen Koivisto-Seuran tilille FI78 1519 3000 1868 47, viite 20268

Tervetuloo!
Johtokunta

PIIRAKKAJUHLA

Sunnuntaina 4. 3. 2018 klo 14 - 16

Pornaisten yht.koululla Kirkkotie 176, 07170 Pornainen.

Aloitetaan Jorma Kallosen ja Seija Jaakkolan kuvaesityksellä: **"Vatnuori tänään - kävelyllä kujilla ja rannoilla"**

Tarjolla on talkootyönä tehtyjä ja paikalla aamulla paistettuja lämpimiä erilaisia karjalaisia piirakoita. - Gluteenittomat ilmoittautukaa viimeistään 1.3.2018.

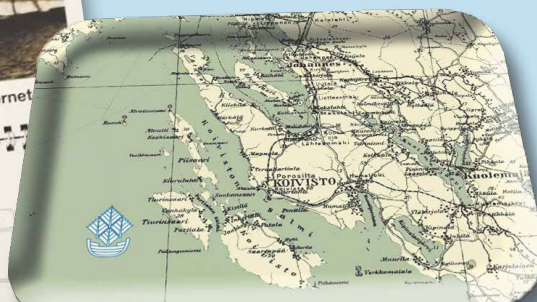
Halukkaat leipurit! Tervetuloa koululle opettelemaan (maksutta) ja/tai avustamaan. Ilmoitukset tapani.hovi@thl.fi tai puh. 0400-517 1299.

Ohjelmassa on myös arpajaiset. Pääsylippu maksaa 10 euroa (alle 12 v 5 €). Osallistuminen ei edellytä jäsenyyttä yhdistyksessä.

Tervetuloo! Vatnuorin kyläyhdistys ry

Koivisto-tuotteita

Koivisto-kalenteri 2018. 15 €
Konepesunkestävä tarjotin
30 x 38 cm. 26 €

Tilaukset seuran sihteerille.

Virpi Huhtanen, Ahtaanmäki 1 A 2, 02280 Espoo
puh. 0440 501 806, virpi.huhtanen@kolumbus.fi